

Till
Socialdepartementet
s.registrator@regeringskansliet.se
s.fs@regeringskansliet.se
Dnr: S2017/03553/FS

2017-11-29

Remissvar: Nästa steg på vägen mot en mer jämlik hälsa – Förslag för ett långsiktigt arbete för en god och jämlik hälsa SOU 2017:47

Bakgrund

Sveriges Tandläkarförbund har fått möjlighet att lämna synpunkter på remissen Nästa steg på vägen mot en mer jämlik hälsa, SOU 2017:47.

Regeringen beslutade vid sammanträde den 4 juni 2015 att tillsätta en kommitté – en kommission för jämlik hälsa – med uppdraget att lämna förslag som kan bidra till att hälsoklyftorna minskar. I augusti 2016 överlämnade Kommissionen sitt första delbetänkande *Det handlar om jämlik hälsa – Utgångspunkter för Kommissionens vidare arbete* (SOU 2016:55). I januari 2017 överlämnades det andra delbetänkandet *För en god och jämlik hälsa – En utveckling av det folkhälsopolitiska ramverket* (SOU 2017:4). I detta slutbetänkande gör man en samlad bedömning av vilka steg som krävs för att ett långsiktigt och hållbart arbete för en god och jämlik hälsa ska kunna fortsätta. Tillsammans utgör dessa tre betänkanden en helhet. Kommissionen anser att hälso- och sjukvården bör stärka sitt förebyggande arbete för patienter och befolkning. I dag domineras sjukdomsbilden av kroniska sjukdomar som hjärt- och kärlsjukdom, cancer, lungsjukdom, ledsjukdom och psykiska sjukdomar. Effektiv prevention kan innebära stora besparingar för individen, för hälso- och sjukvården och för samhället.

Utredningens utgångspunkter

Utredaren konstaterar att trots goda intentioner om vård på lika villkor, finns skillnader i vårdens insatser och resultat mellan olika sociala grupper. En *jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård* bör arbeta förebyggande och hälsofrämjande genom att utgå från människors behov och möjligheter. Sveriges Tandläkarförbund delar den bedömningen och ser ett arbete för en jämlik hälsa som ett angeläget mål. Sveriges Tandläkarförbund är också av den uppfattningen att detta kräver insatser på flera områden.

Sveriges Tandläkarförbund

Förutsättningarna för en god munhälsa läggs fast redan tidigt i livet

Sveriges Tandläkarförbund ser därför positivt på att vikten av att arbeta med hälsofrågor tidigt inom mödra- och hälsovård, förskola och skola lyfts fram. Förutsättningar för ett förebyggande påverkansarbete och tidiga insatser under individens uppväxt är framgångsfaktorer ur Tandläkarförbundets perspektiv.

Folkhälsorisker

Tobaksrökning och alkoholkonsumtion är väsentliga folkhälsorisker och det är viktigt att arbeta för att minska konsumtionen i befolkningen. Sveriges Tandläkarförbund ser därför positivt på de föreslagna åtgärderna.

Sockerskatt

Vad gäller socker är inte en skatt det Sveriges Tandläkarförbund vill se som första åtgärd. Kunskapsnivån om sockerkonsumtion i vardagen är låg jämfört med kunskaperna om tobak och alkohol och Tandläkarförbundet anser det primära måste vara att öka konsumenternas kunskap och förmåga att göra upplysta val.

Förslag till insatser

Tandläkarförbundet vill peka på ett antal möjliga insatser. Det finns stora brister i kunskapen om sockrets inverkan på hälsan. Mer forskning behövs och nya rön måste snabbare få genomslag, både inom vården men även i samhället i övrigt. Behovet av information och upplysning är stort inom detta område.

Livsmedelsverkets riktlinjer för socker har en gräns på 10 % och pekar på faror när den gränsen överskrids. WHO har lagt sin gräns på 5 %. En anpassning till WHO:s riktlinjer är en viktig signal. Man bör se över förpackningsinformation om sockernehåll i olika former av livsmedel för att underlätta konsumentens val.

Utredaren lämnar också förslag för att åstadkomma en jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård. Sveriges Tandläkarförbund ser positivt på att man lyfter fram vikten av hälso- och sjukvårdens tillgänglighet och vikten av vårdmötena. Bemötande och personlig kontakt är avgörande för resultatet i ett hälsoarbete på individnivå.

Inom tandvården har det personliga mötet och förtroendet mellan behandlare och patient under lång tid varit framgångsfaktorer i hälso- och sjukvårdens förebyggande vård. Det visar sig också att tandvården, både offentlig och privat, under lång tid haft höga resultat avseende kundnöjdhetsindex hos Svenskt Kvalitetsindex. Privattandvården har under flera år toppat listorna. Tandvården har som den ser ut idag, goda förutsättningar att spela en central roll i ett förebyggande folkhälsoarbete. De flesta invånare i Sverige besöker tandvården

Sveriges Tandläkarförbund

regelbundet och i en undersökning ingår bland annat frågeställningar om kostvanor och rökning som viktiga underlag.

Tandvården en del av hälso- och sjukvården

Utredaren lyfter att tandvården bör på sikt betraktas som en del av hälso- och sjukvården. Sveriges Tandläkarförbund anser att ur ett folkhälso-perspektiv är samspelet mellan tandvården och hälso- och sjukvården viktigt. Enligt Tandläkarförbundet är det stora problemet att uppnå detta inte organisatoriskt utan en kunskaps- och attitydfråga. Vi upplever att centrala delar av hur ett sådant samspel ska kunna fungera saknas i utredningen och efterlyser att dessa lyfts fram. De olika delarna av hälso- och sjukvården och tandvården vet för lite om samspelet mellan mun och kropp. Sveriges Tandläkarförbund ser det som naturligt att arbeta för att munhålan och angränsande vävnader är en del av kroppen.

Tandläkarförbundet bedömer att det kan finnas ett behov av ökad samverkan mellan vårdens olika utbildningar där det är viktigt att grundutbildningen för tandläkare ger en god medicinsk utbildnings-bas och att studenten tränas i ett interdisciplinärt samarbete med andra professioner inom hälso- och sjukvård. Motsvarande utbildningsmoment bör också integreras i såväl läkarutbildningen som i andra vård- och omsorgsutbildningar.

Sveriges Tandläkarförbund ser en stor risk att tandvården kommer att marginaliseras vid en organisatorisk reform och det är i sammanhanget värt att upprepa påpekandet att Sverige har en tandvård som sedan flera år har de nöjdaste kunderna enligt Svenskt Kvalitetsindex.

En förbättrad kommunikation mellan olika behandlare och vårdgivare är positivt. Det får dock inte öka den administrativa belastningen och hänsyn måste tas till olika vårdgivares förutsättningar, såväl offentliga som enskilda. En ökande administrativ belastning fördröjar vården och tar resurser från patientbehandlingen. Kompetensinsatser, utveckling av smidiga system för kommunikation, företrädesvis elektronisk mellan tandvård och övrig hälso- och sjukvård och systematisk samverkan kring förebyggande insatser avseende munhälsa bland annat riktade till definierade riskgrupper, är som Tandläkarförbundet ser det viktiga insatserna för en förbättrad folkhälsa.

Minskade patientavgifter för tandvården

Utredaren föreslår också att man bör utreda förutsättningarna för minskade patientavgifter inom tandvården.

Tandläkarförbundet ser det som positivt om tandvården prioriteras och tilldelas resurser så att befolkningen ska ha förutsättningar att få en god vård. Sveriges Tandläkarförbund menar att det är viktigt att den gemensamt finansierade tandvården även fortsatt och i första hand fungerar som ett skydd för individen mot höga och mycket höga kostnader.

Sveriges Tandläkarförbund

En lösning får inte bygga på en inskränkning i tandläkarens möjligheter att få en relevant ersättning för sitt arbete och sina kostnader. En prisreglering skulle få en hämmande inverkan på svensk tandvårds utveckling vilket på sikt skulle vara negativt för patienten.

Att diskutera ändringar i den organisatoriska strukturen eller ersättnings-systemens utformning är komplicerade frågor där många aspekter behöver beaktas, och där det är viktigt att man precis som vid tidigare reformer har en tät dialog med berörda aktörer inom tandvården. Det är inte alls givet att sådana förändringar är effektiva åtgärder ur folkhälso-perspektivet och djupgående konsekvensanalyser är nödvändiga.

Fri prissättning och etablering

Sveriges Tandläkarförbund vill avslutningsvis understryka att fri prissättning och fri etablering är av avgörande betydelse för en fungerande tandvård över tid. Tidigare erfarenheter inom tandvården visar tydligt hur skadlig en inskränkning av etableringsmöjligheter i kombination med prisreglering är för såväl vårdgivare som patienter. Tandläkarförbundets uppfattning är därför att ersättningssystem även framgent måste utgå från dessa villkor.

Med vänlig hälsning
Sveriges Tandläkarförbund

Hans Göransson
ordförande